

Lausunto sivistysvaliokunnalle 9.10.2025

Eduskunnan sivistysvaliokunta pyysi 8.10.2025 EU:n monivuotisia rahoituskehyksiä koskevassa asiakohdassa neuvotteleva virkamies Henrik Ruson lausunnon myös kirjallisena.

Täten näkemyksenä toistetaan rahoituskehysesitysten olevan aivan keskeisiä ja resurssien jaon ollessa kyseessä myös konkreettisia EU:n suuntaa määrittäviä aloitteita. Tämä pätee tietenkin myös kehysesitykseen vuosille 2028-34.

Komission esityksen keskeisinä painopisteinä on Euroopan kilpailukyky ja puolustus. Lisäksi pyritään vastaamaan kysymykseen resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä budjetin joustavuutta ja suoriteperustaisuutta lisäämällä. Painopisteet ovat hyvin linjassa Suomen ajattelun kanssa ja siten neuvotteluiden yleisiä lähtökohtia voidaan pitää suotuisina.

Sama pätee lähtötilanteeseen Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan näkökulmasta. Komissio esittää tuntuvia lisäyksiä toimialan kannalta keskeisiin rahoitusohjelmiin: Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan ja vanhaan Luova Eurooppa -ohjelmaan osana uutta AgoraEU -ohjelmaa. Ohjelmat pysyvät itsenäisinä ja niitä esitetään kehitettävän paikoin merkittävästikin, mutta kuitenkin kokonaisuutena arvioiden suhteellisen maltillisesti.

Käsittelyssä olevassa e-kirjeessä Suomen kantana todetaan TKI-rahoituksen kasvattamista kannatettavana. Ensisijaisena pidetään TKI-rahoituksen laatuperustaisuutta.

Oikeansuuntaisiksi mainitaan myös investointien lisäämiseksi osajien liikkuvuuteen (Erasmus+), mutta myös koulutukseen, luoviin aloihin, demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin ja tunnistetaan näiden merkitys kilpailukyvyllä ja kokonaisturvallisuudelle – siis kahden keskeisen painopisteen kannalta.

Näin ollen toimialan suhteen Suomi lähtee neuvotteluihin myönteisellä kärjellä.

Huolenaiheitakin on. Esimerkiksi:

- oikean tasapainon löytäminen sinänsä kannatettavan joustavuuden ja ohjelmien ennakoitavuuden välillä.
- jäsenmaiden vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen ohjelmasuunnittelussa siinä, missä pohjaesityksissä ei mainita ohjelmakomiteoita.
- ohjelmien perinteisten vahvuuksien ja jatkuvuuden turvaaminen eri ohjelmien yhdistyessä ja niiden rakenteiden uudistuessa.

Kaikkeen tähän palataan tarkemmin ohjelmakohtaisissa u-kirjeissä syksyn aikana. Opetus- ja kulttuuriministeriö osallistui asianmukaisesti kehysesitelmän koskevan e-kirjeen valmisteluun.